

УДК 338.24:334.7

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2026.2.32>

JEL Classification: L51, H11, L26, E61

Ангелко І.В.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри економіки і маркетингу,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2098-9170>,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ТА МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА СТРУКТУРНИХ ЗМІН

Anhelko I.V.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof.,
associate professor at the department of economics and marketing,
Lviv Polytechnic National University, Lviv

BASIC PRINCIPLES AND MECHANISMS OF STATE REGULATION OF ENTREPRENEURSHIP UNDER CONDITIONS OF UNCERTAINTY AND STRUCTURAL CHANGE

Постановка проблеми. Як відомо, сьогодні розвиток вітчизняної економіки формується в умовах глибоких трансформацій та кризових явищ, спричинених тривалими воєнними діями на території України. Власне останні підсилюють стан невизначеності через постійні обстріли, що спричиняють масштабні руйнування виробничих потужностей, порушення логістичних ланцюгів, скорочення інвестиційної активності та масове пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури. Це ускладнює процеси виробництва та відтворення, підвищує рівень ризиків і непередбачуваності економічних процесів та негативно впливає на стійкість національної економічної системи загалом.

Варто зазначити, що сучасні зміни носять комплексний характер, трансформуючи економічне середовище, механізми відтворення та загальні умови функціонування економіки та її ключових суб'єктів, водночас формуючи нові вимоги до економічної політики держави. Безпосередньо вони впливають на діяльність суб'єктів підприємництва, які опинилися в умовах багатомірних викликів, зокрема виробничо-ресурсних обмежень, пов'язаних із втратою або релокацією потужностей, перебоями у постачанні сировини та енергії, порушенням логістичних маршрутів. Крім цього, для суб'єктів підприємництва загостреними залишаються фінансові проблеми, що проявляються у зниженні платоспроможного попиту, скороченні грошових потоків, дефіциті обігового капіталу та ускладненому доступі до кредитних та інвестиційних ресурсів [1, с. 29-30].

Не менш відчутними є кадрові виклики, зумовлені міграційними процесами, мобілізацією та територіальним переміщенням населення, що спричинило дисбаланси на ринку праці та дефіцит кваліфікованих кадрів у низці галузей. Додаткового навантаження набувають інституційні та регуляторні фактори, зокрема нестабільність нормативного середовища, адміністративні бар'єри, складнощі у взаємодії з контролюючими органами та обмежена ефективність окремих програм державної підтримки. Сукупність зазначених проблем знижує адаптаційні можливості підприємництва, обмежує стратегічне планування та стримує інвестиційну активність.

Таким чином, підприємництво функціонує в умовах підвищеної турбулентності, що потребує не лише внутрішньої гнучкості, а й формування системної та передбачуваної моделі державного регулювання, здатної мінімізувати негативні впливи зовнішніх та внутрішніх викликів, забезпечити стабільність господарського середовища та створити передумови для структурної модернізації економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державного регулювання підприємництва широко висвітлюються в наукових дослідженнях. Вченими розглядаються теоретичні засади формування регуляторної політики, її принципи, методи та інструменти реалізації [2–4], аналізується вплив державних заходів на розвиток підприємницького сектору та забезпечення економічної стабільності [5–6]. Значна увага приділяється механізмам підтримки малого та середнього бізнесу, фінансовим інструментам стимулювання підприємницької діяльності, а також формуванню сприятливого нормативно-правового середовища [7–10].

У наукових працях також досліджуються особливості функціонування системи державного регулювання в умовах нестабільності та економічних трансформацій. Розглядаються питання удосконалення правових, економічних та організаційних засад регуляторної політики, розвитку інституційного забезпечення та підвищення стійкості суб'єктів підприємництва до зовнішніх впливів [11–12].

У цілому, аналіз наукової літератури дозволяє констатувати, що державне регулювання підприємництва в умовах структурних змін та невизначеності залишається актуальним напрямом досліджень. Подальший розвиток цієї теми потребує створення міждисциплінарних методологій, які інтегрують економічні, інституційні та регуляторні інструменти, здатні ефективно реагувати на кризові явища та забезпечувати стійкий розвиток підприємницької діяльності в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення основних засад та механізмів державного регулювання підприємництва в умовах невизначеності та структурних змін, аналіз їх ефективності та визначення ключових напрямів удосконалення для забезпечення стабільного розвитку підприємницького сектору та підвищення його адаптивності до економічних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній економічній науці державне регулювання розглядається як об'єктивно необхідний елемент функціонування національної економічної системи. Його необхідність зумовлюється наявністю ринкових дисбалансів, циклічністю економічного розвитку, соціальною диференціацією та впливом зовнішніх шоків, які ринковий механізм не здатен повною мірою нейтралізувати самостійно. Саме для забезпечення стабільності та ефективності економіки держава формує систему впливу на господарські процеси, яка має чіткі інституційні межі та визначені засади регуляторної діяльності. У результаті державне регулювання забезпечує інституційну впорядкованість суспільних відносин, узгодження економічних інтересів та формування передбачуваних умов господарювання, водночас окреслюючи характер і допустимі межі втручання та забезпечуючи правову визначеність, економічну доцільність, узгодженість із суспільними інтересами та відповідальність за результати впливу [3, с. 8].

Варто підкреслити, що система державного впливу охоплює всі ключові сфери економіки, серед яких особливе значення має підприємницька діяльність як одна з базових складових національної господарської системи. Підприємництво відіграє ключову роль у мобілізації ресурсів, створенні доданої вартості, розвитку інноваційних процесів та структурній модернізації економіки, тому потребує надійного інституційного супроводу з боку держави. У контексті нестабільності та структурних змін значення державного регулювання у цій сфері закономірно зростає, оскільки саме підприємницький сектор найчутливіше реагує на коливання макроекономічних показників, зміни інституційного середовища та вплив зовнішніх і внутрішніх факторів. Висока вразливість підприємництва до таких трансформацій обумовлює необхідність не стільки посилення адміністративного втручання, скільки формування збалансованої, гнучкої системи регуляторного впливу, здатної підтримувати його розвиток, підвищувати адаптивність та забезпечувати стійкість перед економічними викликами. Це, своєю чергою, зумовлює потребу визначення чітких і узгоджених засад державного регулювання підприємництва, які задають рамки функціонування механізмів підтримки, визначають допустимі межі державного впливу та спрямовують його на досягнення стратегічних цілей економічного розвитку.

Попри багатофункціональний характер державного регулювання, його основні засади проявляються через комплекс конкретних принципів, які, власне, забезпечують доцільність та ефективність впливу, а також узгодженість державних заходів із суспільними інтересами (рис. 1).

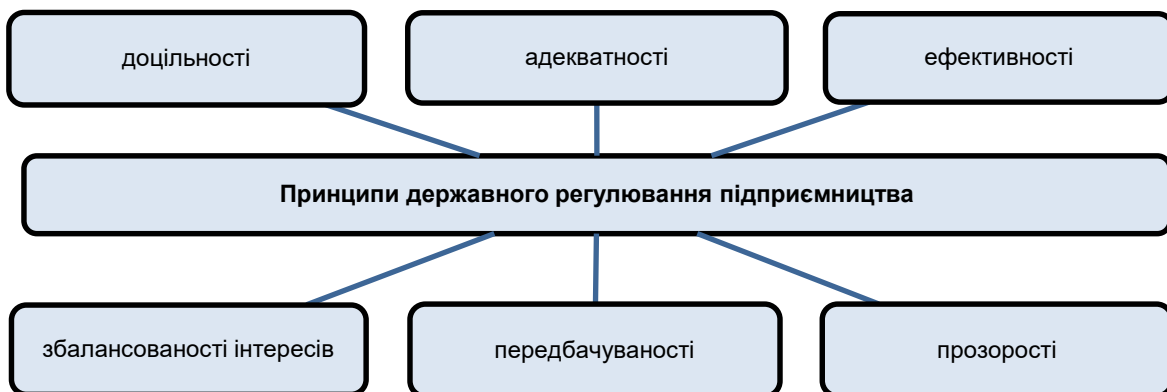

Рис. 1. Ключові принципи державного регулювання підприємництва

Джерело: узагальнено автором на основі [13]

Доцільно зазначити, що саме принципи державного регулювання формують концептуальну основу державної політики у сфері підприємництва, окреслюючи допустимі межі втручання держави, визначаючи пріоритети підтримки та спрямованість регуляторних заходів [14]. Вони забезпечують

баланс між свободою економічної діяльності та необхідністю державного контролю, між стимулюванням розвитку підприємництва та захистом суспільних інтересів, а також між короткостроковими та стратегічними цілями економічної політики.

Разом з тим, впровадження принципів державного регулювання формує єдину логіку регуляторної політики, забезпечуючи системність та передбачуваність державного впливу на підприємницьку діяльність [15]. На основі цих принципів створюється механізм державного регулювання підприємництва, який слугує практичним інструментом реалізації державної політики.

З практики відомо, що сам механізм доцільно розглядати як цілісну, структуровану організовану систему взаємопов’язаних елементів, що забезпечують цілеспрямований вплив держави на процеси функціонування та розвитку підприємницького сектору [16–17]. Такий механізм не обмежується окремими регуляторними заходами, а охоплює сукупність підходів, засобів і форм впливу, які в комплексі забезпечують стабільність, передбачуваність і адаптивність бізнес-середовища.

Структурно механізм державного регулювання підприємництва включає взаємопов’язані складові, серед яких ключове місце займають методи впливу, інструментарій їх реалізації та організаційні форми забезпечення регуляторної діяльності (рис. 2). Саме взаємодія цих елементів визначає ефективність державної політики у сфері підтримки підприємництва та її здатність реагувати на виклики економічної невизначеності та структурних змін.

Рис. 2. Основні складові механізму державного регулювання підприємництва

Джерело: розроблено автором

Загальновідомо, що методи впливу відображають загальні напрями регуляторної діяльності та визначають підходи до управління підприємницькою діяльністю [18, с. 53-54]. Вони включають правові, економічні, адміністративні та соціальні методи, кожен із яких виконує специфічні функції та спрямований на досягнення певних цілей (табл. 1).

Таблиця 1

Методи державного регулювання підприємництва та їх цілі

Методи регулювання	Функції	Цілі
Правові	Формування законодавчої та нормативної бази, встановлення правил і стандартів діяльності	Забезпечення передбачуваних умов для підприємництва та захисту прав суб'єктів
Економічні	Надання фінансових стимулів, субсидій, кредитів, ресурсне забезпечення	Сприяння розвитку пріоритетних секторів, стимулювання інновацій та підвищення конкурентоспроможності
Адміністративні	Організація контролю, координації та управління діяльністю державних органів	Забезпечення ефективності державних заходів та координації програм підтримки
Соціальні	Розвиток людських ресурсів, програми зайнятості та соціальної підтримки	Підвищення адаптивності підприємницького сектору та розвитку людського капіталу

Джерело: узагальнено автором на основі [18]

Варто зазначити, що методи державного впливу набувають конкретного змісту лише через застосування інструментів, які забезпечують практичну реалізацію політики підтримки підприємництва та спрямовують діяльність суб'єктів господарювання відповідно до стратегічних завдань регулювання [10; 16; 19, с. 91]. Оскільки інструменти є засобами реалізації методів, їх класифікація логічно відповідає основним напрямкам державного впливу. Тому за характером застосування державного регулювання також виокремлюють правові, економічні, адміністративні та соціальні інструменти.

Правові інструменти передбачають ухвалення та застосування законодавчих актів, регламентів, стандартів та правил, що визначають порядок створення та ведення бізнесу, встановлюють юридичні гарантії прав власності, контрактних зобов'язань і захисту підприємницької діяльності від незаконного втручання. До таких інструментів належать закони, нормативно-правові акти, антимонопольні норми, стандарти якості продукції та ліцензійні вимоги. Їх ефективне застосування забезпечує стабільність

правового середовища, підвищує довіру інвесторів і створює передумови для прогнозованого розвитку підприємництва.

Економічні інструменти реалізуються через систему фінансово-кредитних і податкових заходів, що стимулюють розвиток підприємницького сектору та підвищують його конкурентоспроможність. Серед ключових заходів можна виділити податкові пільги та знижки для малого та середнього бізнесу, державні субсидії та гранти, доступ до спеціалізованих кредитних програм і державних інвестиційних ініціатив. Вони дозволяють підтримати стратегічно важливі галузі, компенсувати негативні наслідки кризових явищ, стимулювати інновації та модернізацію виробництва.

Адміністративні інструменти передбачають діяльність державних органів у сфері контролю, нагляду та координації підприємницької діяльності. До них відносяться ліцензування, сертифікація, проведення інспекційних перевірок, координація між різними державними структурами, а також створення інформаційно-аналітичних систем моніторингу економічної активності. Вони забезпечують дотримання законодавчих норм, підвищують ефективність управління підприємницьким сектором та дозволяють державі своєчасно реагувати на ризики та зміни в економічному середовищі.

Соціальні інструменти спрямовані на формування сприятливих умов для розвитку людського капіталу, забезпечення зайнятості та соціальної підтримки підприємців. Вони включають програми підготовки та підвищення кваліфікації персоналу, стимулювання зайнятості у пріоритетних галузях, заходи соціальної підтримки підприємців, а також ініціативи щодо розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Використання соціальних інструментів забезпечує збалансованість економічного розвитку, підтримує стабільність ринку праці та сприяє підвищенню продуктивності та конкурентоспроможності підприємницького сектору.

Безумовно, реалізація методів та інструментів державного впливу неможлива без належних організаційних форм, які забезпечують їх практичне втілення. Саме вони створюють необхідні умови для узгодженого та послідовного здійснення регуляторної діяльності.

Організаційні форми визначають як саме здійснюється управління підприємницьким сектором, які органи відповідають за реалізацію політики підтримки та яким чином відбувається взаємодія між державними структурами і суб'єктами господарювання. Вони передбачають створення відповідних органів і установ, розподіл повноважень між ними, організацію контролю, моніторингу та оцінювання ефективності програм підтримки підприємництва.

В Україні організаційні форми державного регулювання підприємництва реалізуються через систему центральних і місцевих органів виконавчої влади [19, с. 91]. Ключову роль у формуванні та реалізації державної політики у сфері розвитку підприємництва відіграє Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, яке забезпечує розробку програм підтримки підприємництва, стимулювання інвестиційної діяльності та розвитку малого і середнього бізнесу.

Важливим елементом інституційної підтримки є Державна установа «Офіс з розвитку підприємництва та експорту», що надає консультаційну, інформаційну та освітню підтримку суб'єктам господарювання. Значну роль у фінансовому стимулюванні бізнесу відіграє Національна установа розвитку (правонаступник Фонду розвитку підприємництва), зокрема через реалізацію програм доступного кредитування.

В умовах воєнного стану було посилено діяльність інституцій, спрямованих на відновлення економіки та підтримку релокації бізнесу. З цієї метою було створено Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (з грудня 2024 року перейменовано на Міністерство національної єдності України), а також Міністерство розвитку громад та територій України, які координують процеси відновлення територій, підтримки підприємств та розвитку місцевих громад.

Крім того, на регіональному рівні важливу роль відіграють обласні військові адміністрації та органи місцевого самоврядування, які забезпечують реалізацію державних програм підтримки підприємництва з урахуванням специфіки конкретних територій.

Завдяки такій багаторівневій системі управління формується практична модель державного впливу на підприємницьку діяльність, що дозволяє ефективно поєднувати центральні та регіональні ініціативи, оперативно реагувати на зміни економічного середовища та забезпечувати стабільність функціонування підприємницького сектору в умовах невизначеності та структурних трансформацій.

Варто відзначити, що ефективність державного регулювання підприємництва визначається здатністю застосовуваних методів, інструментів та організаційних форм створювати сприятливі умови для розвитку підприємницької діяльності, стимулювати її адаптивність і водночас підтримувати економічну стійкість. Серед факторів, що сприяють результативності механізму, можна виділити узгодженість дій центральних і місцевих органів влади, доступність інструментів підтримки для суб'єктів господарювання та оперативність державного реагування на зміни зовнішнього середовища.

У сучасних умовах особливої ваги набуває створення передбачуваного та стабільного регуляторного середовища, здатного мінімізувати ризики для підприємницької діяльності та підтримати її конкурентоспроможність. До ключових напрямів удосконалення механізму державного регулювання належать підвищення системності та координації політики підтримки підприємництва на всіх рівнях управління, що дозволяє ефективно поєднувати центральні та регіональні ініціативи та уникати дублювання функцій. Важливо також забезпечити оперативність ухвалення рішень і гнучкість

інструментів регулювання, щоб держава могла швидко реагувати на зміни макроекономічного середовища, перебої у постачанні, порушення логістичних ланцюгів або інші негативні фактори, що зумовлені воєнними діями та кризовими явищами.

Одним із важливих напрямів є розвиток фінансової та інституційної підтримки підприємництва, що передбачає розширення програм субсидування, державних кредитів, грантових ініціатив та пільгового оподаткування для підприємств, які постраждали від руйнувань виробничих потужностей або скорочення інвестиційної активності. Такі заходи сприяють відновленню потенціалу підприємницького сектору, стимулюють його конкурентоспроможність і підтримують стабільний рівень зайнятості в країні.

Не менш важливим є вдосконалення процедур координації та комунікації між державними структурами та суб'єктами підприємництва, що передбачає, зокрема, цифровізацію регуляторних процесів для забезпечення прозорості, передбачуваності та оперативності обміну інформацією. Цифрові сервіси дозволяють швидше реагувати на зміни умов функціонування підприємницького сектору, своєчасно надавати інформацію про державні пріоритети, нові правила та умови підтримки. Це особливо актуально в умовах, коли частина виробничих та інфраструктурних ресурсів тимчасово недоступна, а суб'єкти підприємництва потребують чітких і надійних сигналів від держави, що сприяє підвищенню їх адаптивності та стійкості перед економічними викликами.

Серед стратегічних напрямів удосконалення механізму державного регулювання слід також виділити стимулювання інноваційної діяльності та залучення інвестицій у відновлення та модернізацію виробництва, зокрема у пріоритетних галузях економіки, які забезпечують життєздатність національної системи. Інноваційна складова дозволяє суб'єктам підприємництва адаптуватися до обмежених ресурсів, підвищувати ефективність використання наявних потужностей та створювати додану вартість навіть у складних умовах.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи, варто зазначити, що ефективне державне регулювання підприємництва та чітке визначення пріоритетних складових механізму його підтримки створюють основу для стабільного функціонування підприємницького сектору навіть у складних умовах економічної невизначеності та структурних змін. Комплексний підхід до удосконалення механізму, який поєднує фінансову підтримку, інституційні зміни, цифровізацію сервісів, розвиток інновацій та стимулювання ефективної взаємодії між державними структурами та суб'єктами підприємництва, дозволяє підвищити адаптивність бізнес-середовища, забезпечити стійкість економічних процесів та підтримати конкурентоспроможність національної економіки.

Такий підхід сприяє мінімізації негативних наслідків кризових явищ, зокрема руйнувань виробничих потужностей, порушень логістичних ланцюгів та скорочення інвестиційної активності. Він забезпечує передбачуваність умов ведення підприємницької діяльності, стимулює розвиток стратегічних секторів економіки та сприяє поступовому відновленню та модернізації вітчизняної економіки.

Таким чином, створення ефективного та системного механізму державного регулювання підприємництва виступає ключовим фактором забезпечення економічної стабільності, підтримки розвитку підприємницького сектору та підвищення здатності національної економіки адаптуватися до сучасних викликів і довгострокових трансформаційних процесів.

Література

1. Ангелко І. В. Українське підприємництво в умовах війни: економічні виклики, загрози і можливості. *Review of transport economics and management*. 2023. № 9(25). С. 27-34. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2023/277965>.
2. Шибасєва Н. В. Визначення та принципи регуляторної політики. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 18. № 1. С. 114-119.
3. Крилов Д., Чуб А. Поняття, сутність та роль регуляторної політики в розвитку економіки. *Науковий вісник Полісся*. 2022. № 1(22). С. 6-15. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1\(22\)-6-15](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1(22)-6-15).
4. Разумова Г. В. Регуляторна політика: сутність та класифікація. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 3(65). С. 123-132.
5. Семенда Д. К., Семенда О. В. Роль держави у розвитку підприємництва в Україні. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 2(4). С. 230-239. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-2\(4\)-230-239](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-2(4)-230-239).
6. Корольова С. Г., Макалюк І. В. Вплив держави на розвиток підприємництва. *Підприємництво та інновації*. 2017. № 4. С. 49-55.
7. Борисова С., Крук О., Балашова О. Підтримка та фінансування підприємницької діяльності в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск № 61. DOI: [10.32782/2524-0072/2024-61-107](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-107).
8. Лозинська Т. М., Сліченко В. В. Державна підтримка малого бізнесу в умовах воєнного стану. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2022. № 4(78). С. 45-52. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.4.7>.

9. Сакун О. С., Щур Р. І., Мацьків В. В. Фінансові аспекти підтримки бізнес-сектору України в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. Вип. 18(1). С. 50-60. DOI: <http://dx.doi.org/10.15330/apred.2.14.8-16>.
10. Сафонов Ю. М., Григор'єв Г. С. Механізм державного регулювання фінансово-економічних процесів. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/11.pdf (дата звернення: 15.02.2026).
11. Возна Ю. Сучасні тенденції та актуальні проблеми реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності в Україні. *Літопис Волині*. 2021. № 25. С. 131-135. DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2021.25.22>.
12. Дурман М., Дурман О. Особливості формування та реалізації державної регуляторної політики у сфері оподаткування під час воєнного стану. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2022. № 2. С. 142-162. DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2022-2-142-162>.
13. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 №1160-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#n165> (дата звернення: 15.02.2026).
14. Мазій Н. Принципи та механізми державного регулювання розвитку підприємництва. *Науковий вісник*. 2011. Вип. 8. URL: <http://www.lvivacademy.com/visnik8/fail/Mazij.pdf> (дата звернення: 15.02.2026).
15. Чечель О. Принципи та механізм державного регулювання економіки. *Науковий вісник*. 2014. Вип. 13. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/feb/26787/chechel.pdf> (дата звернення: 15.02.2026).
16. Гордієнко В. П., Богдан Е. І. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності у кризових умовах. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14441856>.
17. Бавико О. Є. Необхідність державного регулювання підприємництва та механізми його здійснення. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5985> (дата звернення: 15.02.2026).
18. Бачинський А. Я. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2018. № 2. С. 52-55.
19. Безугла Л. С. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 6. С. 89-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2011_6_25 (дата звернення: 15.02.2026).

References

1. Anhelko, I.V. (2023), "Ukrainian entrepreneurship in the conditions of war: economic challenges, threats and opportunities", *Review of transport economics and management*, no. 9(25), pp. 27-34, DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2023/277965>.
2. Shybaieva, N.V. (2014), "Definition and principles of regulatory policy", *Ekonomichnyi analiz*, Volume 18, no. 1, pp. 114-119.
3. Krylov, D. and Chub, A. (2022), "Concept, essence and role of regulatory policy in economic development", *Naukovyi visnyk Polissia*, no. 1(22), pp. 6-15, DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1\(22\)-6-15](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1(22)-6-15).
4. Razumova, H.V. (2019), "Regulatory policy: essence and classification", *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, no. 3(65), pp. 123-132.
5. Semenda, D.K., and Semenda, O.V. (2022), "The role of the state in the development of entrepreneurship in Ukraine", *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, no. 2(4), pp. 230-239, DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-2\(4\)-230-239](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-2(4)-230-239).
6. Korolova, S.H. and Makaliuk, I.V. (2017), "The influence of the state on the development of entrepreneurship", *Pidpryemnytstvo ta innovatsii*, no. 4, pp. 49-55.
7. Borysova, S., Kruk, O. and Balashova, O. (2024), "Support and financing of business activities under martial law", *Ekonomika ta suspilstvo*, Issue no. 61, DOI: [10.32782/2524-0072/2024-61-107](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-107).
8. Lozynska, T.M. and Slichenko, V.V. (2022), "State support for small businesses under martial law", *Derzhava ta rehiony. Seriya: Publichne upravlinnia i administruvannia*, no. 4(78), pp. 45-52, DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.4.7>.
9. Sakun, O.S., Shchur, R.I. and Matskiv, V.V. (2022), "Financial aspects of supporting the business sector of Ukraine under martial law", *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, Iss. 18(1), pp. 50-60, DOI: <http://dx.doi.org/10.15330/apred.2.14.8-16>.
10. Safonov, Yu.M. and Hryhoriev, H.S. (2018), "Mechanism of state regulation of financial and economic processes", *Efektivna ekonomika*, 2018, no. 1, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/11.pdf (access date February 15, 2026).
11. Vozna, Yu. (2021), "Modern trends and actual problems of implementation of state regulatory policy in the field of economic activity in Ukraine", *Litopys Volyni*, no. 25, pp. 131-135, DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2021.25.22>.

12. Durman, M. and Durman, O. (2022), "Peculiarities of formation and implementation of state regulatory policy in the field of taxation during martial law", *Publichne upravlinnia: kontseptsii, paradyhma, rozvytok, udoskonalennia*, no. 2, pp. 142-162, DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2022-2-142-162>.

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "On the principles of state regulatory policy in the sphere of economic activity" dated 11.09.2003 no. 1160-IV, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#n165> (access date February 15, 2026).

14. Mazii, N. (2011), "Principles and mechanisms of state regulation of entrepreneurship development", *Naukovyi visnyk*, Iss. 8, available at: <http://www.lvivacademy.com/visnik8/fail/Mazij.pdf> (access date February 15, 2026).

15. Chechel, O. (2014), "Principles and mechanism of state regulation of the economy", *Naukovyi visnyk*, Iss. 13, available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/feb/26787/chechel.pdf> (access date February 15, 2026).

16. Hordiienko, V.P. and Bohdan, E.I. (2024), "The mechanism of state regulation of business activity in crisis conditions", *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, no. 5, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14441856>.

17. Bavyko, O.Ye. (2017), "The need for state regulation of entrepreneurship and mechanisms for its implementation", *Efektivna ekonomika*, no. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5985> (access date February 15, 2026).

18. Bachynskiy, A.Ya. (2018), "Mechanisms of state regulation of business activity in Ukraine", *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Derzhavne upravlinnia*, no. 2, pp. 52-55.

19. Bezuhla, L.S. (2011), "Mechanisms of state regulation of business activity in Ukraine", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 6, pp. 89-92, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2011_6_25 (access date February 15, 2026).

Ангелко І.В.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ТА МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА СТРУКТУРНИХ ЗМІН

Мета. Висвітлення основних засад та механізмів державного регулювання підприємництва в умовах невизначеності та структурних змін, аналіз їх ефективності та визначення ключових напрямів удосконалення для забезпечення стабільного розвитку підприємницького сектору та підвищення його адаптивності до економічних викликів.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Зокрема, у роботі застосовано методи аналізу та синтезу – для окреслення теоретичного змісту державного регулювання підприємництва; метод узагальнення – для виокремлення принципів, методів, інструментів і організаційних форм державного впливу на підприємницьку діяльність; метод структурно-функціонального аналізу – для розкриття взаємозв'язків між елементами механізму державного регулювання та визначення їхньої ролі у забезпеченні стійкості підприємницького сектору; системний підхід – для розгляду державного регулювання як цілісної системи в умовах невизначеності та структурних змін.

Результати дослідження. Встановлено, що державне регулювання підприємництва в умовах невизначеності та структурних змін має системний і адаптивний характер. Визначено, що його основні засади реалізуються через сукупність принципів, які забезпечують обґрунтованість і узгодженість державного впливу із суспільними інтересами. Обґрунтовано, що реалізація цих принципів здійснюється через механізм державного регулювання підприємництва, який виступає практичним інструментом державної політики. Охарактеризовано основні складові цього механізму – методи, інструменти та організаційні форми реалізації регуляторної діяльності. Визначено, що методи державного впливу набувають практичного змісту через відповідні інструменти, які забезпечують досягнення стратегічних цілей регулювання.

Визначено, що в умовах структурних трансформацій зростає роль фінансових стимулів, цифровізації регуляторних процедур, інституційної підтримки малого та середнього бізнесу та розвитку інноваційної діяльності. Встановлено, що підвищення результативності державного регулювання можливе за умови забезпечення прозорості регуляторних процедур, координації дій органів влади та орієнтації на довгострокову економічну стійкість.

Обґрунтовано напрямки удосконалення механізму державного регулювання підприємництва, що передбачають підвищення гнучкості регуляторної політики, посилення інституційної спроможності та формування сприятливого середовища для розвитку підприємницької активності.

Наукова новизна результатів дослідження. Удосконалено теоретичний підхід до державного регулювання підприємництва шляхом систематизації методів, інструментів та організаційних форм державного впливу, що, на відміну від існуючих підходів, дає можливість комплексно оцінювати ефективність механізму підтримки підприємницького сектору в умовах економічної нестабільності. Набуло подальшого розвитку обґрунтування напрямів удосконалення державного регулювання підприємництва через поєднання цифровізації регуляторних процедур, інституційної підтримки малого

та середнього бізнесу, фінансового стимулювання та підтримки інноваційної діяльності, що сприяє підвищенню адаптивності та стійкості суб'єктів господарювання до сучасних економічних викликів.

Практична значущість результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані державними органами для підвищення ефективності регуляторних заходів, створення передбачуваного та стабільного середовища для підприємницького сектору, стимулювання інноваційної діяльності та розвитку малого і середнього бізнесу.

Ключові слова: державне регулювання, механізм підтримки підприємництва, методи регулювання, інструменти державного впливу, організаційні форми, адаптивність, економічна стабільність.

Anhelko I.V.

BASIC PRINCIPLES AND MECHANISMS OF STATE REGULATION OF ENTREPRENEURSHIP UNDER CONDITIONS OF UNCERTAINTY AND STRUCTURAL CHANGE

Purpose. The aim of the article is to highlight the main principles and mechanisms of state regulation of entrepreneurship under conditions of uncertainty and structural changes, to analyse their effectiveness, and to identify key directions for improvement to ensure the sustainable development of the entrepreneurial sector and enhance its adaptability to economic challenges.

Methodology of research. To achieve the stated objective, both general scientific and specialized research methods were used. In particular, methods of analysis and synthesis were applied to outline the theoretical content of state regulation of entrepreneurship; the generalization method was used to identify principles, methods, instruments, and organizational forms of state influence on entrepreneurial activity; the method of structural and functional analysis was employed to reveal the interrelations between elements of the state regulation mechanism and determine their role in ensuring the resilience of the entrepreneurial sector; and a systems approach was applied to consider state regulation as an integrated system under conditions of uncertainty and structural changes.

Findings. The study established that state regulation of entrepreneurship under conditions of uncertainty and structural changes must be systemic and adaptive. It was determined that its main principles are implemented through a set of guidelines that ensure the rationale and consistency of state influence with public interests. It was substantiated that the implementation of these principles occurs through the mechanism of state regulation of entrepreneurship, which serves as a practical instrument of state policy. The main components of this mechanism – methods, instruments, and organizational forms of regulatory activity – were characterized. It was established that methods of state influence acquire practical content through appropriate instruments, which ensure the achievement of strategic regulatory objectives.

It was determined that under conditions of structural transformations, the role of financial incentives, digitalization of regulatory procedures, institutional support for small and medium-sized enterprises, and the development of innovative activities increases. It was established that improving the effectiveness of state regulation is possible by ensuring transparency of regulatory procedures, coordination of actions among authorities, and orientation towards long-term economic stability.

Directions for improving the mechanism of state regulation of entrepreneurship were substantiated, including enhancing the flexibility of regulatory policy, strengthening institutional capacity, and creating a favourable environment for the development of entrepreneurial activity.

Originality. The theoretical approach to state regulation of entrepreneurship has been improved through the systematization of methods, instruments, and organizational forms of government intervention, which, unlike existing approaches, makes it possible to comprehensively assess the effectiveness of the mechanism for supporting the entrepreneurial sector under conditions of economic instability. Further development has been given to the substantiation of directions for improving state regulation of entrepreneurship through the integration of regulatory procedure digitalization, institutional support for small and medium-sized enterprises, financial incentives, and innovation support measures, which contributes to enhancing the adaptability and resilience of business entities to contemporary economic challenges.

Practical value. The research results can be used by government authorities to improve the effectiveness of regulatory measures, create a predictable and stable environment for the entrepreneurial sector, stimulate innovative activity, and promote the development of small and medium-sized enterprises.

Key words: state regulation, entrepreneurship support mechanism, regulatory methods, instruments of state influence, organizational forms, adaptability, economic stability.

Дата надходження рукопису: 09.04.2026

Дата прийняття рукопису до друку: 04.05.2026

Дата публікації: 18.05.2026